

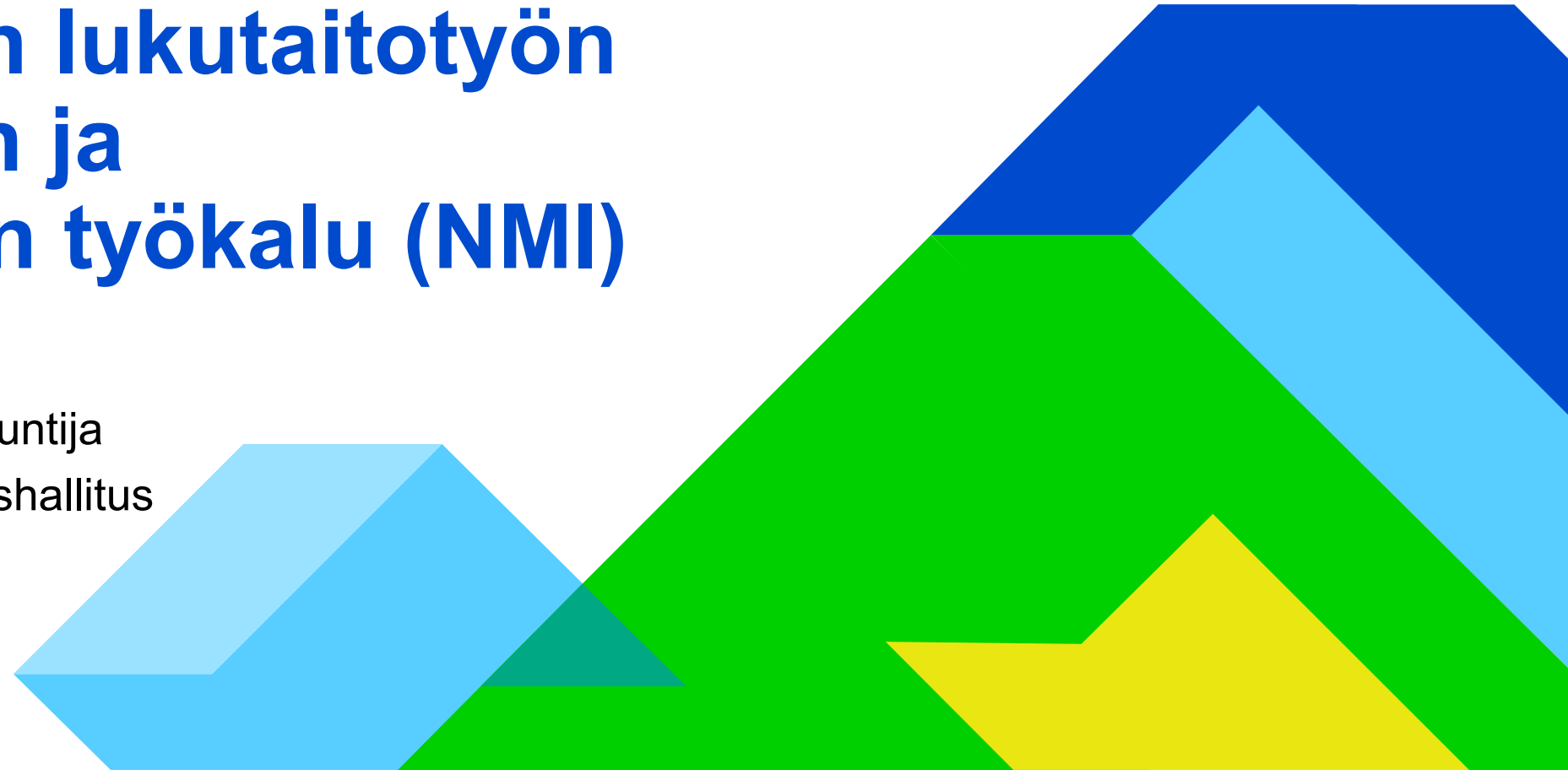
OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Peruskoulun lukutaitotyön kartoituksen ja kehittämisen työkalu (NMI)

Lotta-Sofia La Rosa

FT, vastaava erityisasiantuntija

Lukutaito-ohjelma, Opetushallitus

Lukutaitotyön kartoittamisen ja kehittämisen työkalu (peruskoulu)

- [Linkki työkaluun](#) (löytyy sekä suomeksi että ruotsiksi)
- **Mikä? Niilo Mäki Instituutin ja Lukeva koulu -ohjelman** kehittämä tutkimusperusteinen työkalu peruskoulun lukutaitotyön kartoittamiseen ja kehittämiseen niin yksittäisten koulujen kuin koko kunnan näkökulmasta.
- **Miksi?** Työkalu antaa arvokasta tietoa peruskoulun lukutaitoa edistävästä toimintakulttuurista, sen vahvuuksista ja kehittämisen paikoista johtamisen tueksi.
- **Miten?** Rehtori rekisteröi koulun työkaluun ja lähettää kyselyn kaikille koulun opettajille. Työkalu koostaa tulokset diagrammimuotoon. Tuloksia voi vertailla esimerkiksi vuosittain.
- **Kunnille!** Työkaluun on avattu mahdollisuus jakaa koulun kartoitusdata kuntakoordinaattorille tai muulle kunnan lukutaitotyöstä vastaavalle taholle. Kunnassa voidaan kartoittaa ja kehittää peruskoulun lukutaitotyötä keskitetysti.
- **Huom.** Työkalu kokoaa myös kansallista seurantatietoa lukutaitotyöstä esimerkiksi tutkimustarkoituksiin, päätöksentekoon ja kansallisten toimenpiteiden kehittämiseen.

Osa-alueet: Alustavia havaintoja

Aineisto, syksy 2025

1385 vastausta

100 koulua

16 maakuntaa

Perusteellisempia tuloksia tulossa (2026)

1. Lukemista edistävät rakenteet
2. Intensiivinen lukutaidon tuki
3. Oppilaiden ohjaus erilaisten tekstien lukemisen ja tuottamisen pariin

Osa-alueista heikoimmat tulokset

4. Monikieliset lukijat
5. Yhteistyö lukutaitotyössä:

Tulokset olivat kaikissa työkalun osa-alueissa prosentuaalisesti korkeimpia, jos opettajat vastasivat hyödyntävänsä Lukeva koulu -ohjelmaa ja -materiaaleja.

- kirjastoyhteistyö
- kollegiaalinen yhteistyö lukutaidon tukemisessa
- yhteistyö kotien kanssa
- koulun ulkopuolinen kulttuuriyhteistyö

Poimintoja:

Opetatko monikielisiä oppilaita?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä	1077
en	308

Tunnetko monikielisen kirjaston palvelut?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä, olen käyttänyt palveluja	56
kyllä, tiedän palvelut	218
en	811

Käytätkö jollain tavalla opetuksessasi hyödyksesi niitä oppilaiden äidinkieliä, jotka ovat eri kieliä kuin koulun opetuskieli?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä, säännöllisesti	259
kyllä, projektiluontoisesti	355
en	482

Poimintoja:

Onko yleisen kirjaston ja koulusi yhteistyö sopimuksen tai suunnitelman varaista ja jatkuvaa?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä	898
ei 	487

Oletko kuluneen vuoden aikana tehnyt yhteistyötä paikallisten harrastustoimijoiden kanssa lukutaitoon liittyen?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä	88
en 	1097
ei sovellu opetukseeni	200

Oletko tehnyt yhteistyötä kirjaston henkilökunnan kanssa viimeksi kuluneen vuoden aikana, pois lukien kirjavinkkaukset?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä	565
en 	820

Oletko kuluneen vuoden aikana tehnyt yhteistyötä kulttuuritoimijoiden kanssa monilukutaitoon liittyen (kuten elokuvatoimijat, sanataide jne.)?

Vaihtoehto	Määrä
kyllä	413
en 	801
ei sovellu opetukseeni	171

Kehittämisajatuksia työkalun pohjalta

Lukutaidon ja lukuinnostuksen edistäminen on sosiaalista toimintaa.

- Suunnitelmallinen lukemista edistävä toimintakulttuuri lukutaitotyön perustana
 - Lukeva koulu -suunnitelma ja -seuranta, yhteiset sopimukset, lukurutiinit, lukustrategioiden systemaattinen opetus, lukemisen tuki, opettajien välinen yhteistyö, koko koulun yhteiset lukemisen teemapäivät, monikielisten lukijoiden huomioiminen
- ➔ Lukeva koulu tarvitsee myös muita tahoja yhteistyöhön erityisesti lukemiseen innostamisessa ja lukemista arvostavan toimintakulttuurin tukemisessa:
- Perheet ja huoltajat
 - Kirjastoyhteistyön sopimus pohjaisuus ja rikastaminen (huom. myös monenlaiset lukijat -> Monikielinen kirjasto, Saavutettavuuskirjasto Celia...)
 - Muut kulttuurialan järjestöt ja toimijat: kirjailijavierailut, sanataide, kirjallisuuskasvatus, lukumummit ja -vaarit, lukijaesikuvat...
 - Kerhot ja harrastukset koulun yhteydessä, nuorisotyö – vapaa-ajan lukemisen malleja?

**Kaksi kolmesta opettajasta:
oppilaat lukevat yhdessä tai vinkkaavat kirjoista
toisilleen vähintään kuukausittain.**

